

Archiefbrief Oostende

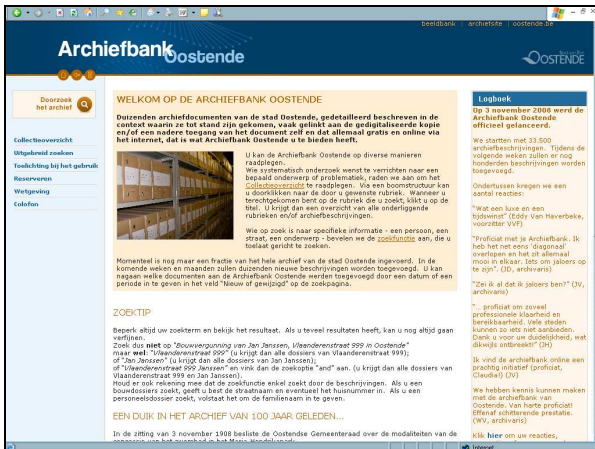
jaargang 4, nr. 4 – december 2008 – verschijnt driemaandelijkse en wordt gratis verspreid

Editoriaal

In dit winternummer van de Archiefbrief geven we u alle informatie over de gloednieuwe Archiefbank. Daarnaast lijsten we ook de recente schenkingen op en doen we een beroep op u om ons te helpen met de identificatie van een aantal foto's van onze beeldbank. We wensen u veel leesplezier.

Archiefbank Oostende online

Duizenden archiefdocumenten van de stad Oostende, gedetailleerd beschreven in de context waarin ze tot stand zijn gekomen, vaak gelinkt aan de gedigitaliseerde kopie en/of een nadere toegang van het document zelf en dat allemaal online en gratis printbaar en downloadbaar via het internet, dat is wat Archiefbank Oostende u te bieden heeft.

De Archiefbank Oostende heeft een doel

De Archiefbank Oostende wil zoveel mogelijk archief en zoveel mogelijk gearchiveerde bestuursdocumenten die worden bewaard door de stad Oostende en beheerd door het Stadsarchief van Oostende zo volledig mogelijk en zo accuraat beheren en toegankelijk maken voor zoveel mogelijk mensen op een zo eenvoudig mogelijke wijze, volgens de wettelijke bepalingen en de internationale archiefnormen.

De voorgeschiedenis van de Archiefbank Oostende

Sinds de oprichting van het Stadsarchief in 1997 stelde het archiefpersoneel al tientallen inventarissen, plaatsingslijsten, dienstinventarissen, nadere toegangen, archiefbeheersplannen, enz. op. Stuk voor stuk zijn het werkinstrumenten die zowel de ambtenaren als de burgers toelaten het Oostendse stadsarchief efficiënt te beheren en snel en gemakkelijk terug te vinden. Van meetaf aan werd gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de digitale omgeving bood. Sinds 1997 is op dat vlak heel wat geëvolueerd. Stilaan werd duidelijk dat een centralisatie van de gegevens in één databank wenselijk werd, niet alleen omdat het volume aan archieven jaar na jaar toeneemt, maar ook omdat door de opeenvolgende reorganisaties van de stadsdiensten, resp. in 1992, 1998 en recent in 2008 een ingreep zich opdrong.

Conform de algemeen aanvaarde archiefprincipes werd het archief totnogtoe geïnventariseerd in de context waarin het tot stand was gekomen. Dit principe is geen probleem voor archieven die zijn afgesloten, maar in een dynamische omgeving waarin documenten worden gearchiveerd nog vóór hun juridische of soms zelfs administratieve bewaartermijn is verstreken en waarin verschillende reorganisaties plaatsvonden, bleek het toch niet vanzelfsprekend om de stedelijke archieven overzichtelijk en toegankelijk te archiveren.

Bovendien begon het aantal digitale en gedigitaliseerde documenten exponentieel toe te nemen en was de toegankelijkheid tot deze documenten eveneens een uitdaging.

Aanvankelijk werd gezocht naar een bestand systeem dat deze problematiek kon ondersteunen. De prospectie van de markt bood evenwel niet het gewenste resultaat. De integratie van alle wensen en noden van het Stadsarchief in één bestand systeem bleek niet mogelijk. Het alternatief was dan ook de uitwerking van een eigen archiefbeheersysteem dat alle wensen en noden van het

archief zou verenigen.

De ontwikkeling van een eigen archiefbeheersysteem was een uitdaging van formaat, maar bood ook kansen om alle wensen en noden aan te pakken. Bovendien was er het geruststellende voorbeeld van de Beeldbank Oostende die eveneens uit het niets was ontwikkeld, die zich sinds de ontwikkeling ervan in 2005 probleemloos had gedragen en die dynamisch aanpasbaar was gebleken. De Beeldbank Oostende is een generale repetitie gebleken voor het "grote werk".

Voor een dergelijk project is niet over één nacht ijs gegaan. Het bepaalt immers voor een groot stuk hoe het archiefbeheer van de stedelijke administratie er op korte, middellange én lange termijn zal uitzien. Tekortkomingen en vergissingen kunnen een zware hypotheek leggen op het goed functioneren van het archief.

Voor de ontwikkeling van de Archiefbank Oostende werd eerst grondig nagedacht over het doel dat uiteindelijk bereikt moest worden.

- De Archiefbank Oostende moet alomvattend zijn, zowel in de breedte als in de diepte.
- De Archiefbank Oostende moet gebruiksvriendelijk zijn voor alle gebruikers, zowel in de backoffice als voor de eindgebruiker.
- De Archiefbank Oostende moet transparant zijn.
- De Archiefbank Oostende moet aan alle wetenschappelijke en archivistische eisen voldoen.

Vervolgens werd nagedacht over hoe deze doelen het best bereikt konden worden. Het Archief van Oostende had in de voorbije jaren al erg veel tijd geïnvesteerd in de stroomlijning van de dienstklasseringen en archief-overdrachten, in de inventarisering van archieven, in de opstelling van nadere toegangen, in de verwerking van de bruiklenen, enz., maar dit alles in één pakket samenbrengen, rekening houdend met de gestelde doelstellingen, bleek niet zo eenvoudig. Vooral het overzichtelijk houden van de informatie en dat voor alle gebruikers was een hersenbreker. In de archieftheorie is het nochtans simpel: men archiveert in de context waarin het document is tot stand

gekomen. Maar voor een organisatie die ruim 50 jaar geen archivaris heeft gehad, die sinds 1940 al aan zijn derde reorganisatie toe is (dus vier verschillende klasseringen telt, waarbij dossiers dan nog eens heen en weer worden geschoven) en die daarbovenop nog twee fusies met deelgemeenten heeft gekend, is een overzichtelijk klassering wel het laatste wat men in het archief zal aantreffen. Toch mocht aan de bestaande klasseringen ook niet geraakt worden.

Uiteindelijk zijn we er toch in geslaagd om alle problemen het hoofd te bieden en een oplossing te vinden zonder afbreuk te doen aan de gestelde doelstellingen. Dat gebeurde door twee ingrepen.

Enerzijds stelden we een virtueel functioneel klassering op waarin we alle gemeentelijke functies en taken, onafhankelijk van de diensten (archiefvormers) opnamen. We gebruikten daarvoor de bestaande klasseringen, de archiefbeheersplannen en het archiefschema van het Algemeen Rijksarchief, opgesteld door Guy Gadeyne. Dit organisatie-onafhankelijke klassering is de kapstok waaraan alle archiefbestanden en archiefbestanddelen worden gehangen en wordt als een laag over alle bestaande klasseringen heen gelegd, zonder aan hun orde te raken. Het kan permanent worden uitgebreid en aangepast indien er zich bijkomende taken zouden aandienen. Anderzijds maakten we gebruik van de internationale archiefstandaard ISAD(G) en ISAAR (CPF) om de archiefbestanden zo accuraat mogelijk te beschrijven. Toch bleek die internationale normering niet altijd even geschikt in een database-omgeving en in een omgeving waarin zeer kort op de bal wordt gespeeld en documenten bijna nog printerwarm aan het archief worden overgedragen. Daarom werd de standaardbeschrijving aangevuld met enkele specifieke velden die enerzijds een vlekkeloze integratie van oude klasseringen garandeert en anderzijds een dynamisch archiefbeheer op maat mogelijk maakt. Beweren dat daar geen ruimte voor was in de internationale archiefnorm zou onjuist zijn, maar het is een feit dat de uitbreiding van die norm met een aantal sorteerbare en doorzoekbare specifieke velden een aantal praktische problemen de Oostendse archiefwereld heeft uitgeholpen.

Het resultaat :

<http://archiefbank.oostende.be>

Het resultaat is een eerste werkbaar versie van de Archiefbank Oostende die nu online staat. Enerzijds omvat het alle functionaliteiten die nodig zijn om alle archieftaken naar behoren te vervullen: het laat toe te archiveren, te inventariseren, nader te ontsluiten, te raadplegen, te bruiklenen en over te dragen. Anderzijds betreft het een integratie van alle archiefgebonden documenten en databases. In de Archiefbank Oostende zijn of worden binnenkort volgende gegevens verwerkt:

- alle inventarissen;
- alle plaatsingslijsten;
- alle nadere toegangen;
- alle digitale documenten;
- alle gedigitaliseerde documenten;
- alle oude klassementen van alle stadsdiensten;
- alle lopende klassementen van alle stadsdiensten;
- alle archiefbeheersplannen van alle stadsdiensten, incl. bewaar- en vernietigingslijsten;
- het virtuele ordeningsschema van de stedelijke diensten;
- alle archiefvormers die archief hebben gedeponneerd;

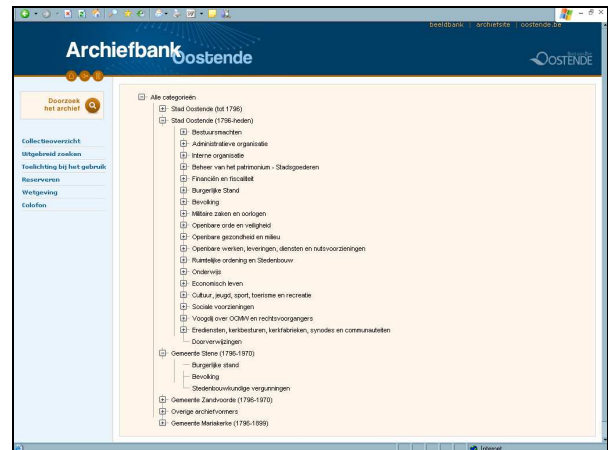
Op termijn wordt het Oostendse Stadsarchief dus integraal via de Archiefbank Oostende beheerd en ontsloten.

De functionaliteiten van de Archiefbank Oostende op een rijtje

Zoeken

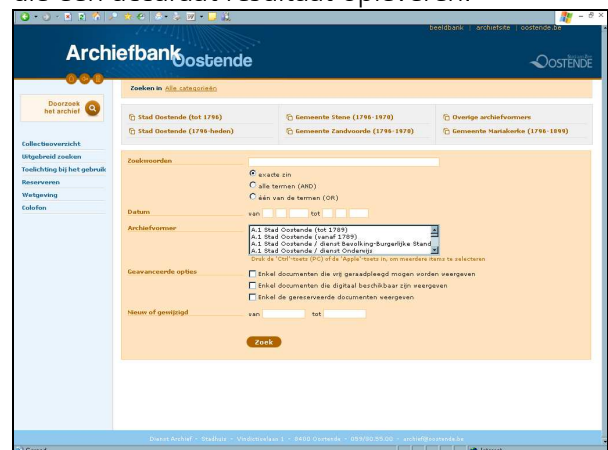
U kan de Archiefbank Oostende op diverse manieren doorzoeken.

Wie systematisch onderzoek wenst te verrichten naar een bepaald onderwerp of problematiek, raden we aan om het Collectieoverzicht te raadplegen. Het collectieoverzicht omvat het virtuele klassement van het stedelijk archief. Via een boomstructuur kan u doorklikken naar de door u gewenste rubriek. Wanneer u terechtgekomen bent op de rubriek die u zoekt, klikt u op de titel. U krijgt dan een overzicht van alle onderliggende rubrieken en/of archiefbeschrijvingen.

Wie op zoek is naar specifieke informatie - een persoon, een straat, een onderwerp - bevelen we de zoekfunctie aan.

U kan zoeken via één of meer zoekwoorden. U kan op een bepaalde datum of over een periode zoeken. U kan alle archiefbeschrijvingen van elke archiefvormer ophijsten of alle beschrijvingen bekijken die op een bepaalde dag of in een periode zijn beschreven. Dat laatste is vooral handig voor wie up-to-date wil blijven en de nieuwe aanwinsten wil bekijken. Daarbij kan u aanduiden of u enkel de beschrijvingen die openbaar zijn wil bekijken of enkel de documenten waar een gedigitaliseerde versie is toegevoegd. U kan uw zoekactie telkens ook verfijnen, uitbreiden of verengen. Zo kan u elke zoekfunctie beperken tot een specifieke rubriek. Er zijn ook allerlei combinaties mogelijk die een accuraat resultaat opleveren.

Als toemaatje geeft de Archiefbank Oostende ook de mogelijkheid om door te klikken naar alle zoekresultaten op de Beeldbank Oostende. Op die manier krijgt u een compleet beeld van de inhoud van het Archief van Oostende.

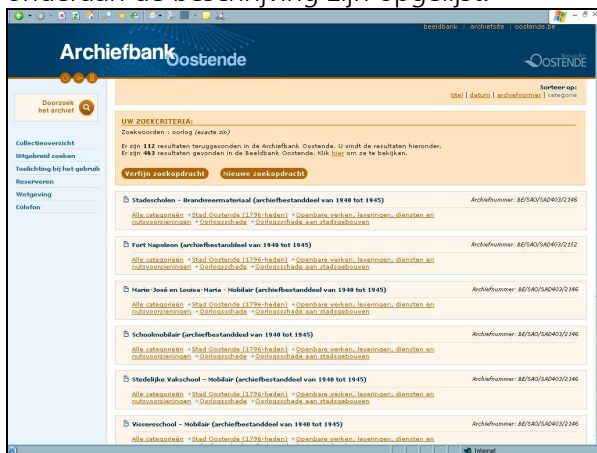
Elk zoekresultaat wordt beknopt weergegeven in een apart blokje waarin achtereenvolgens de archiefbeschrijving, het beschrijvingsniveau, de datum of periode (voor zover gekend) en het unieke archiefnummer staan vermeld. Daaronder vindt u de "broodkruimel". Aan de hand daarvan kan u elke beschrijving situeren. U kan trouwens ook altijd klikken op elk onderdeel van de broodkruimel (elke onderstreepte rubriek) en zo terugkeren naar elk hoger niveau.

De zoekresultaten worden contextueel weergegeven, d.w.z. in de volgorde van de categorie waarin ze zich bevinden. Afhankelijk van wat u precies zoekt, kan u de zoekresultaten anders sorteren, bijv. alfabetisch op titel, chronologisch op de begindatum van de beschrijving of alfabetisch per archiefvormer.

Voorbeelden

U wenst alle documenten m.b.t. de tweede wereldoorlog te vinden.

U kan dan het trefwoord "oorlog" ingeven en krijgt dan alle beschrijvingen waar het woord oorlog in voorkomt. Let wel, soms verschijnt een archiefbeschrijving waar u verder kan doorklikken naar onderliggende archiefbestanden. Check dus altijd in de eerste plaats ook de "verwante beschrijvingseenheden" en vervolgens ook op de onderliggende rubrieken, die eventueel onderaan de beschrijving zijn opgelijst.

U kan ook een periode afbakenen, bijv. 01/01/1940 – 31/12/1945. Dan verschijnen alle archiefbeschrijvingen – ook de niet aan de oorlog gerelateerde - uit die periode. Een voordeel is wel dat u dan een breder perspectief krijgt.

U kan ook in de boomstructuur doorklikken

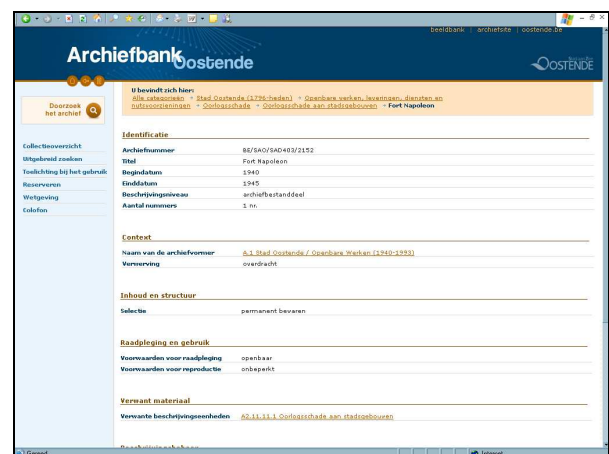
naar de rubriek stad Oostende / militaire zaken en oorlogen. Als u ook Stene, Zandvoorde en eventuele andere archiefvormers in uw zoekactie wil betrekken, zal u ook daar het collectieoverzicht moeten overlopen.

De archiefspecifieke moeilijkheden om in een archief iets op te zoeken zijn met de Archiefbank Oostende weliswaar niet opgelost, maar het wordt wel veel eenvoudiger en het gaat sowieso veel sneller om een complete zoekactie in het archief van Oostende te ondernemen.

Raadplegen, downloaden, printen, reserveren en bruiklenen

Om de volledige archiefbeschrijving te bekijken, klikt u om het even waar in het blokje dat u wenst te raadplegen (maar niet op een onderstreept onderdeel van de broodkruimel, want dan gaat u naar die rubriek).

U krijgt dan een gedetailleerde beschrijving van het archief, het archiefbestand, de archiefreeks, de archiefserie of het archiefbestanddeel dat u heeft aangeklikt. Voor elke beschrijving werd de internationale archiefnorm ISAD(G) gebruikt.

Bij elk beschrijving staat vermeld of het archief al dan niet beperkt of integraal openbaar is en/of gekopieerd mag worden. In principe zijn alle archiefdocumenten openbaar tenzij er specifieke wetgeving bestaat die deze openbaarheid beperkt. In de rubriek "Wetgeving" kan u nagaan op welke wetgeving de beperking van de openbaarheid is gebaseerd en of u eventueel in aanmerking komt om documenten met beperkte openbaarheid te raadplegen.

Naast de inhoud van elke archiefbeschrijving

zijn er nog een pak extra functionaliteiten. We geven alle functionaliteiten op een rijtje:

- Via de broodkruimel die bovenaan staat kan u doorklikken naar de bovenliggende rubrieken;
- Via het veld “verwante beschrijvingseenheden” kan u doorklikken naar alle verwante archiefbeschrijvingen – zeg maar de “broertjes en zusjes” van het archiefdocument. Dit is bijzonder handig om een volledig overzicht te krijgen van een hele problematiek;
- Als het archiefdocument is gedigitaliseerd kan u doorklikken naar een gedigitaliseerde versie in pdf-formaat die u ook kan printen;
- U kan eventueel ook doorklikken naar een nadere toegang (een index, een samenvatting, ...) en u kan deze eveneens in pdf raadplegen en printen;
- U kan doorklikken naar meer informatie over de archiefvormer die gedetailleerd is beschreven volgens de internationale archiefnorm ISAAR (CPF);
- Via de knoppen met pijlen die onderaan staan kan u telkens een niveau of een rubriek hoger klimmen, een stap terugkeren of verder zoeken in dezelfde rubriek;
- Via de printknop kan u elke archiefbeschrijving printen;
- Via de reserveringsknop kan u elk document reserveren om in te kijken of te reproduceren. U vult het digitale formulier en wij brengen u op de hoogte zodra het document in de leeszaal ter beschikking ligt of op de Archiefbank Oostende online komt of u wordt opgestuurd;

Via de Archiefbank Oostende kan u door te combineren en te spelen met uw zoekacties dus erg verfijnde zoekresultaten naar boven halen en gedetailleerde archiefbeschrijvingen raadplegen.

Een extraatje voor ambtenaren

De Archiefbank Oostende is niet alleen een nuttige databank voor burgers, maar ook een werkinstrument voor ambtenaren. Ook zij kunnen gebruik maken van dezelfde zoek- en reserveringsfunctionaliteiten als de burgers. Bovendien kunnen zij via de Archiefbank Oostende aan de hand van hun vertrouwde

klassementscodes of archiefbeheersplannen hun gearchiveerde dienstarchieven of onderdelen daarvan gemakkelijk terugvinden, oplist en bruiklenen.

Ambtenaren kunnen via de Archiefbank Oostende voortaan ook gemakkelijk archieven overdragen. Hun gegevens worden onmiddellijk ingevoerd. Na revisie door de archivaris en de effectieve overdracht van het archief naar de archiefbewaarplaats, komen hun gegevens onmiddellijk online.

Onmisbaar voor de archiefdienst

De Archiefbank Oostende wordt dus het ultieme archiefbeheerssysteem van het Stadsarchief. Naast alle functionaliteiten waarvan elke burger en elke ambtenaar gebruik kan maken, biedt de Archiefbank Oostende voor de Archiefdienst nog een aantal voordelen. Zo wordt de Archiefbank Oostende voortaan gebruikt om selecties te plannen, de effectieve plaatsing van de archieven te beheren, aanwinsten te registreren, bruiklenen in kaart te brengen en op te volgen en alle andere backoffice-activiteiten van een archiefdienst uit te voeren.

Planning

Op het moment dat we online gingen, stonden er 33.500 archiefbeschrijvingen online. Dat is slechts een fractie van wat er in het Stadsarchief van Oostende aanwezig is. De eerste versie van de Archiefbank Oostende wordt nu zowel in de breedte als in de diepte uitgebreid.

Eenzijds zullen we alle bestaande archiefbeschrijvingen toevoegen aan de Archiefbank Oostende. Dit wordt geraamd op meer dan 100.000 beschrijvingen. Daarnaast zullen we de nieuwe aanwinsten en overdrachten rechtstreeks in de Archiefbank Oostende beschrijven en zullen we de nadere toegangen, de gedigitaliseerde en de digitale bestanden koppelen.

Anderzijds zullen we in de nabije toekomst alle archiefvormers (de stedelijke diensten) en hun archiefbeheersplannen toevoegen.

Concreet zullen elke week nieuwe of aangevulde beschrijvingen aan de Archiefbank Oostende worden toegevoegd. U kan nagaan welke beschrijvingen online kwamen door op de zoekpagina een datum of een periode in te geven in het veld “Nieuw of gewijzigd”.

Conclusie

We hebben niet de pretentie om te beweren dat we het ultieme archiefbeheersysteem hebben ontwikkeld, al hebben we daar uiteraard wel naar gestreefd. Misschien zullen er nog kinderziektes opduiken en wellicht zullen we gaandeweg ook meer mogelijkheden zien waar we aanvankelijk niet aan hebben gedacht.

Maar ondertussen hebben we in onze testfase de vele voordelen en het gebruiksgemak van de Archiefbank Oostende al ontdekt. Daarom zijn we ervan overtuigd dat de Archiefbank Oostende een meerwaarde betekent in het Oostendse archieflandschap en elke burger zal kunnen helpen in zijn zoektocht naar Oostendse archieven.

U kan de Archiefbank Oostende raadplegen via de website: <http://archiefbank.oostende.be>

Beeldbank Oostende

■■■ scheepswerf Beliard-Crighton

De heer Guy Servaes gaf het fotoarchief van de scheepswerf Beliard-Crighton in bruikleen. De collectie omvat honderden foto's van schepen die op de scheepswerf werden gebouwd, van tewaterlatingen, binnenzichten van machinekamers, beelden van aan dek tot de afvaart naar de nieuwe bestemming.

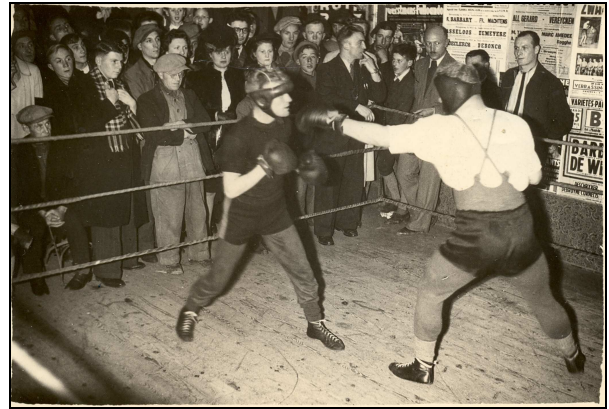

M005829 - Tewaterlating N.709 Mardyck in 1970

U vindt deze digitale tentoonstelling op de Beeldbank onder "Collecties van derden" / Scheepswerf Beliard, Crighton & C°".

■■■■ Nieuw of vernieuwd

Sinds de vorige Archiefbrief plaatsten we 1.135 nieuwe afbeeldingen online. U kan ze allemaal per week terugvinden onder het thema "Nieuw of vernieuwd op de Beeldbank".

M006136 - Oefenmatch tussen Karel Sys en Aspeslagh in het Oostendse sportpaleis, met talrijke supporters.

Archiefnieuws

Oostendse verhalen

John Aspeslagh startte een reeks met zijn jeugdherinneringen aan Oostende in de jaren 1960. Wij citeren:

"Met deze reeks bijdragen wil ik een beeld ophangen van het leven te Oostende in de vijftiger jaren, zoals een jongen (° 1947) tussen 3 en 12 jaar het heeft meegemaakt en ervaren. ./. De jaren vijftig vallen voor mij samen met de kleuter- en lagere schooltijd. In 1950 werd ik drie jaar en was het stilaan tijd voor de kleuterschool. In september 1959 werd ik twaalf en moest ik de stap zetten naar het middelbaar. Voor Oostende begonnen de golden sixties, de periode van het burgermeesterschap van Jan Piers. De kleine wereld die ik hier probeer terug in leven te roepen, is ruimtelijk en affectief gedetermineerd. Wij woonden eerst op de H. Hartwijk en verhuisden in 1953 naar St.-Jan..."
U kan alle verhalen nalezen op de archiefsite via "Verhalen/ Jeugdherinneringen".

Akten burgerlijke stand

De tafels van de overlijdensakten werd aangevuld met de akten van 1853, 1855, 1860, 1864, 1870.